

**KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARINDAN ÇİZGİ FİLMLERİN MECAZ
KULLANIMI AÇISINDAN İNCELENMESİ VE
DEĞERLENDİRİLMESİ**

**ANALYSIS AND EVALUATION OF CARTOON MOVIES FROM
MASS MEDIA IN TERMS OF METHODOLOGY**

*Fatma TÜRKMEN**

*Özlem BAYRAK CÖMERT***

Özet

Çocukların günlük hayatında vazgeçilmezlerinden biri olan kitle iletişim araçlarından çizgi filmler, teknolojiyle birlikte gelişmekte ve etkileyciliğini sürdürmektedir. Yeni nesillerin Türk dilini ve kültürünü, öğrenim hayatlarında, günlük yaşantılarında doğru öğrenmeleri için kitle iletişim araçlarından çizgi filmlerin bir öğretici olarak çok yönlü kullanılabileceği varsayılmıştır. Çocuklar, ana dille sözcüğün birden fazla anlamının olabileceğini, gerçek anlamı dışında da kullanılabileceğini çizgi filmler yardımıyla keşfetmekte ve kazandıkları mecazlarla söz varlıklarını geliştirmektedir.

Bu çalışmanın amacı; kitle iletişim araçlarından çizgi filmlerin mecaz kullanımı açısından incelemek ve değerlendirmektir. Araştırmada televizyonda gösterilen çizgi filmlerden “Rafadan Tayfa” çizgi filminin 2019 yılı Türkçe Öğretim Programı’nda yer alan 16 temaya uygun olanları seçilmiş ve 16 bölümde mecaz kullanımı nitel araştırmalardan içerik analizine göre incelenmiştir. Çizgi film içerikleri sistematik tahlil ile değerlendirilmiştir. Araştırmamızın sonucunda 70 mecaz tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre; söz varlığı unsurlarından mecazlar, kitle iletişim araçlarından çizgi filmler ile çocukların kelime hazinelerine kazandırılabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çizgi film, mecaz, söz varlığı, kitle iletişim aracı

Abstract

Cartoons, which are one of the indispensable tools of children's daily life, continue to develop and remain impressive with technology. It is assumed that

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi ABD Ankara / TÜRKİYE fikmly@gmail.com
ORCID: 0000 0002 4139 4945

** Dr. Öğr. Üyesi, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi ABD Ankara / TÜRKİYE obayrak@gazi.edu.tr ORCID: 0000 0003 3825 595X

cartoons, one of the mass media, can be used as a teacher in many ways so that new generations can learn Turkish language and culture correctly in their education and daily lives. With the help of cartoons, children discover that the word can have more than one meaning in the mother tongue and that it can be used outside of its real meaning, and they develop their vocabulary with the metaphors they have acquired.

The aim of this study; To examine and evaluate cartoons, one of the mass media, in terms of metaphorical use. In the research, among the cartoons shown on television, the ‘‘Rafadan Tayfa’’ cartoons, which are suitable for 16 themes in the 2019 Turkish Curriculum, were selected and the use of metaphors in 16 sections was examined according to content analysis from qualitative research. Cartoon contents were evaluated by systematic analysis. As a result of our research, 70 metaphors have been identified. According to the results obtained; Metaphors from vocabulary elements and cartoons from mass media can be added to children's vocabulary.

Keywords: Cartoon, metaphor, vocabulary, mass media

Giriş

Gelişen teknoloji ile birlikte insan hayatı da değişikliğe maruz kalmakta ve bu değişim geçen zaman içinde devam etmektedir. İletişim kurmak, çağa ayak uydurmak ve yeniliklerden faydalanmak için kitle iletişim araçları kullanılmaktadır. Hedef kitlesini eğlendirme, öğretme amacı taşıyan çizgi filmler, çocukların hem hayal dünyasını ve yaratıcılığını geliştirmekte hem de bilişsel yeteneklerini ortaya çıkarmaktadır. Kitle iletişim araçları ile kısa yoldan ve kolay öğrenmeyi tercih eden çocuklar, teknolojik gelişmelere uyumlu etkinlikler içerisinde yer almayı istemektedir. izgi filmin bir iletişi vardır ve bu iletiyi genellikle simgesel anlatımla vermektedir. Bu bağlamda çizgi film de bir iletişim aracıdır ve toplumsal bir işleve sahiptir (Güler, 1989, s.175). Bir olay ya da durum karşısında çok yönlü bir bakış açısı kazandıran çizgi filmler, taşıdıkları iletiyi önce bireysel, sonra sosyal olarak yaymaktadır.

İyi bir eğitim süreci için bireylerin kullandıkları dile hâkim olmaları son derece önemlidir. Her alanda olduğu gibi dil eğitiminde de çizgi filmler kullanılmaktadır. İletişim araçları ve teknolojik gelişmelerin desteği ile toplumsal dönüşümlerin hız kazanması, bugünün çocuklarını farklı bir geleceğin beklediğini göstermektedir. (Pembecioğlu, 2013, s.509). izgi filmler geçmişten günümüze teknolojinin imkânları ile gelişmiş kitle iletişim araçlarıdır. Gerçeğe yakın farklı oluşumlar sayesinde ilgiyi üzerinde tutmayı başarmıştır. Çocuklar, en çok 5-11 yaş aralığında çizgi film izlemektedir. İzledikleri dönemde edinilen bilgilerin, deneyimlerin ve öğrenmelerin yaşam boyu devam eden öğrenme ve yaratıcılık, başarı, kişilik, seçimler vb. birçok unsuru etkilediği bilinmektedir (zer, 2015, s.1). Bundan dolayı hedef kitlesi genellikle çocuklar olan çizgi filmler, çocuğun ‘‘merak’’ duygusunu devamlı canlı tutmaya çalışmaktadır. Grsel/işitsel materyallerin eğitim-öğretimdeki

başarıya etkisi ve çizgi filmlerin çocuklarca beğeniyle izlenmesi, çizgi filmlerden özgün ders materyalleri olarak yararlanılabileceği fikrini aklı getirmektedir (Bursalı ve Ünal, 2015, s.62). Ders aracı olarak kullanılan çizgi filmler, yazılı ve sözlü ifadeyi desteklemekte, söz varlığını zenginleştirmektedir. Söz varlığına; yeni sözcükler, terimler, atasözleri, deyimler, ikilemeler, kalıplaşmış sözler, nezaket sözleri kazandırmaktadır.

Çocukların, ilgisini çeken çizgi film kahramanlarını örnek alması da olası bir durumdur. Çocuğun düş dünyasını, beklentilerini, duygularını, düşüncelerini dikkate alarak oluşturulan ürünler, çocuklar için zevk aracı, yetişkinler için de çocuk dünyasını anlayabilmede rehber olmaktadır (Lüle, 2007, s.19). Bu rehber; milli kültürü, değerleri, tarihi, toplum kurallarını ve ana dili kapsar ise çocuğun gelişiminde farkına varmadan öğrenmeyi sağlamış olur.

Anlama ve anlatma becerileri dil sayesinde kazanılmakta ve bireyin hayatının tamamını kaplamaktadır. Dil, kültürün temeli olduğu için bir milletin dili ile ifade ettiği her şey kültür kavramı içerisinde yer almaktadır (Kaplan, 2012, s.142). Erken yaşlarda çocuk ana dilini sadece aile bireylerinden duymamaktadır. Çevresinde bulunan uyarıcılardan biri de kitle iletişim araçlarıdır. Görselliği ve işitselliği barındıran televizyon ve televizyonda yayınlanan çizgi filmler ile öğrenme daha hızlı gerçekleşmektedir. Nitelikli söz varlığına sahip çizgi filmler, geçmiş ve gelecek arasında dil-kültür aktarımını sağlamaktadır. Çocuğun anlama-anlatma becerilerine dokunan çizgi filmlerde kullanılan dil; çocuğun fiziksel, zihinsel, ruhsal gelişimlerine uygun olmalıdır. Dünyayı ana dilimizin penceresinden gördüğümüz, evreni ana dilimizin kavramlarıyla biçimlendirdiğimiz bilinmektedir (Aksan, 1999, s.15). Bir milletin geçmişten geleceğe taşıdığı ana dili kavramlarından biri mecazlardır. Mecaz, bir kullanım neticesinde ortaya çıkmış, bir duyuya ait bir kavramın başka bir duyuya için kullanılmasıdır. Mecazlaşma, başka bir ifadeyle sözcüğün asıl anlamını kaybetmesidir (Gürbüz, 2008, s.201). Çocukların somuttan soyuta geçişinde söz varlıklarına kattıkları mecazlar önem kazanmaktadır.

Küçük yaşlarda kendisini sözlü olarak ifade etmeye başlayan çocuklar söz dağarcıklarındaki yeni sözcükler, mecaz kullanımlar ile yazılı ifadelerini de geliştirmektedir. Çocuklar çizgi filmlerde duydukları yeni sözcüğe farklı anlamlar yüklemeye çalışmakta ve sözcüğün birden çok anlamı ile tanışmaktadır. Sözcükleri mecazlaştıran, onları çok anlamlı kılan ve anlamlarını değiştirip çoğaltan biricik amil sözcüklerin farklı kullanımıdır (Gürbüz, 2008, s.209). Çocuklar, söz varlığındaki mecazlar sayesinde bir edebî zevke de çizgi filmlerle ulaşabilmektedir. Modern çağa ve yeniliklere uyum sağlandığı gibi kitle iletişim araçlarında kullanılan dile de çocuklar, uyum sağlamaya çalışmaktadır. Çizgi filmler ile büyüyen çocukların yetişkin bir bireye dönüşürken gelişimlerinin her döneminde söz varlıkları da

hayalleri de ifade gleri de büyüyeceği için çalışmamızda çizgi filmler ele alınmıştır. Mecaz kullanımı açısından çizgi filmlerin incelenmesi ve değerlendirilmesi günümüzü yakalayan bir çalışma olmasından ötürü önemlidir. Kitle iletişim araçlarının çocuğun dil gelişimine ve söz varlığına katkılarına yönelik güncel çalışmalara da ışık tutacaktır.

1. Yöntem

Bu araştırmada nitel araştırma yönteminden faydalanılmıştır. Nitel araştırmalar; gözlem, görüşme, doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi, bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak ele alınmaktadır (Yıldırım ve şimşek, 2011).

2. Toplama Tekniği

Bu çalışmada, içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve şimşek, 2011). izgi filmlerin içerikleri sistematik tahlil yöntemiyle değerlendirilmiştir.

3. Verilerin Analizi

Bu alışma, 2019 yılı Türkçe ğretim Programı'nda yer alan Erdemler, Millî Kültürümüz, Milli Mücadele ve Atatürk, Birey ve Toplum, Okuma Kültürü, İletişim, Hak ve zgrlkler, Kişisel Gelişim, Bilim ve Teknoloji, Sağlık ve Spor, Zaman ve Mekân, Duygular, Doğa ve Evren, Sanat, Vatandaşlık, ocuk Dünyası temalarına uygun çizgi filmin 16 bölümü incelenmiştir. İçerik analizi yapılarak sistematik tahlil yöntemiyle mecazlar değerlendirilerek yorumlanmıştır.

4. Bulgular

Araştırmada 2019 yılı Türkçe ğretim Programı'nda yer alan Erdemler, Millî Kültürümüz, Milli Mücadele ve Atatürk, Birey ve Toplum, Okuma Kültürü, İletişim, Hak ve zgrlkler, Kişisel Gelişim, Bilim ve Teknoloji, Sağlık ve Spor, Zaman ve Mekân, Duygular, Doğa ve Evren, Sanat, Vatandaşlık, ocuk Dünyası temaları konu ve içerik bakımından 16 çizgi film bölümü ile ilişkilendirilmiştir.

Tablo 1. *Temalara Uygun “Rafadan Tayfa” izgi Filminin Bölümlerinde Mecazlara Yönelik Yönelik Bulgular*

S.nu	Tema	izgi Film Bölümü	Mecaz Sözcük Sayısı
------	------	-------------------	---------------------

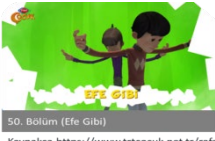
1	İletişim	Rafadan Telefon 84.Bölüm	2
2	Kişisel Gelişim	Efe Gibi 50. Bölüm	6
3	Birey ve Toplum	Gurbetten Misafir 28. Bölüm	6
4	Doğa ve Evren	Su Hayattır 78. Bölüm	3
5	Millî Mücadele ve Atatürk	Rafadan Tayfa İstiklal Marşı Özel Bölüm	3
6	Sağlık ve Spor	Sağlık Muhafızları 91. Bölüm	7
7	Bilim ve Teknoloji	Bilim 45. Bölüm	6
8	Hak ve Özgürlükler	Kendini Onun Yerine Koy Özel Bölüm	4
9	Erdemler	Vantrilok Kamil 47. Bölüm	5
10	Çocuk Dünyası	Çember Yarışı 39. Bölüm	2
11	Zaman ve Mekân	Zaman Tüneli 53. Bölüm	1
12	Duygular	Aile Yadigârı 75. Bölüm	5
13	Okuma Kültürü	Malazgirt Zaferi Özel Bölüm	5
14	Millî Kültür	Bayram Mendilleri 63. Bölüm	6
15	Sanat	Türk Sanat Müziği 49. Bölüm	3
16	Vatandaşlık	Kayıp Cüzdan 57. Bölüm	6
Toplam			70

Çizgi filmin içeriğinde bulunan mecazların anlamlarına TDK Sözlüğü kullanılarak ulaşılmıştır.

Tablo 2. TRT Çocuk Kanalında Yayımlanan “Rafadan Tayfa” Çizgi Filminin İletişim Temasına Yönelik Bulgular

 84. Bölüm (Rafadan Telefon) Kaynakça https://www.trtcocuk.net.tr/rafadan-tayfa	❖ Açmak “Çığır açmak” şeklindeki kullanımı bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak anlamındadır. ❖ Yol “Haberleşme yolu” şeklindeki kullanımı bir amaca ulaşmak için başvurulması gereken çare, yöntem anlamındadır.
--	--

Tablo 3. TRT Çocuk Kanalında Yayımlanan “Rafadan Tayfa” Çizgi Filminin Kişisel Gelişim Temasına Yönelik Bulgular

 50. Bölüm (Efe Gibi) Kaynakça https://www.trtcocuk.net.tr/rafadan-tayfa	❖ Kırmak “Kırma bizi!” şeklindeki kullanımı dileğini kabul etmeyerek veya beklenmeyen bir davranış karşısında bırakarak gücendirmek, incitmek anlamındadır. ❖ Vermek “Kendini işe vermek” şeklindeki kullanımı bir şeye bütün varlığıyla bağlanmak, başka her şeyle ilgisini kesip tek şeyle aşırı ölçüde ilgilenmek anlamındadır. ❖ Ders “Ders almak” şeklindeki kullanımı bir olaydan deneyim kazanmak, ibret almak anlamındadır. ❖ Doymak “İzlemeye doyamamak” şeklindeki kullanımı yeter bulmamak, kanmamak, tatmin olmamak anlamındadır. ❖ Çözmek “Yarın sabah ilk onu çözeceğiz.” şeklindeki kullanımı bulmaca, sorun vb.nin bilinmeyen, gizli noktasını bulup açıklamak, sonuca bağlamak anlamındadır. ❖ Hareketli “Hareketli oyun bulsak” şeklindeki kullanımı neşeli, canlı, kıpırdak anlamındadır.
--	--

Tablo 4. TRT Çocuk Kanalında Yayımlanan “Rafadan Tayfa” Çizgi Filminin Birey ve Toplum Temasına Yönelik Bulgular

 28. Bölüm (Gurbetten Misafir) Kaynakça http://www.rafadantayfa.com/bolum	❖ Tutmak “İşi sıkı tutmak” şeklindeki kullanımı gevşekliğe yol açmamak, gereken önemi vermek, sağlıklı yürümesini sağlamak anlamındadır. ❖ Tatlı “Tatlı dilli” şeklindeki kullanımı hoş söyleşen, söyleşisinden hoşlanılan anlamındadır. ❖ Zayıf “Zayıf nokta” şeklindeki kullanımı bir kişiyi zor durumda bırakacak zaafı, hatası, kusuru anlamındadır. ❖ Açık “Zihni açık olmak” şeklindeki kullanımı anlayışının ve kavrayışının olması anlamındadır. ❖ Arka “Arkasında olmak” şeklindeki kullanımı ne pahasına olursa olsun bir sözünün veya davranışının gereğini yerine getirmek anlamındadır. ❖ Getirmek “Uykusunu getirmek” şeklindeki kullanımı uyuma isteği duymak, uyutucu özelliği olması anlamındadır.
---	---

Tablo 5. TRT Çocuk Kanalında Yayımlanan “Rafadan Tayfa” Çizgi Filminin Doğa ve Evren Temasına Yönelik Bulgular

 78. Bölüm (Su Hayattır) Kaynakça https://www.trtcocuk.net.tr/rafadan-tayfa	❖ Tutmak “Nefesini tutmak” şeklindeki kullanımı nefes alıp bir süre vermemek anlamındadır. ❖ Kaptırmak “Balık işine fena kaptırdın.” şeklindeki kullanımı bir şeyin etkisinden kurtulamayacak duruma düşmek anlamındadır. ❖ Geçmek “Bahsi geçmek” şeklindeki kullanımı bir konu üzerinde konuşulmuş olmak anlamındadır.
--	---

Tablo 6. TRT Çocuk Kanalında Yayımlanan “Rafadan Tayfa” Çizgi Filminin Milli Mücadele ve Atatürk Temasına Yönelik Bulgular

 Özel Bölüm (Rafadan Tayfa İstiklal Marşı) Kaynakça https://www.trtcocuk.net.tr/rafadan-tayfa	❖ Tütmek “Ocağın tütmesi” şeklindeki kullanımı yaşam belirtisi anlamındadır. ❖ Sönmek “Ocağın sönmesi” şeklindeki kullanımı yaşamın bitmesi, tükenmesi anlamındadır. ❖ Almak “Ödünç almak” şeklindeki kullanımı ödünçlemek anlamındadır.
--	--

Tablo 7. TRT Çocuk Kanalında Yayımlanan “Rafadan Tayfa” Çizgi Filminin Sağlık ve Spor Temasına Yönelik Bulgular

 91. Bölüm (Sağlık Muhafızları) Kaynakça http://www.rafadantayfa.com/bolum	❖ Kırılmak “Ağrıdan kırılmak” şeklindeki kullanımı kırıklık duymak anlamındadır. ❖ Toparlanmak “Vücut toparlanmaya başladı.” şeklindeki kullanımı sağlığı düzelmek anlamındadır. ❖ Almak “Önlem almak” kötü ya da yanlış bir şeyi ortadan kaldırmak veya engel olmak amacıyla hazırlık yapmak ve bu amacı gerçekleştirmek için birtakım çarelere başvurmak, tedbir almak anlamındadır. ❖ Oyun “Oyuna getirmek” şeklinde kullanımı hile, düzen anlamındadır. ❖ Düşmek “Hataya düşmek” şeklindeki kullanımı yanlışlık, yanlışlık yapmak anlamındadır. ❖ Kaçmak “Elinden kaçmak” şeklindeki kullanımı birinden kurtulmak anlamındadır. ❖ Düşmek “Üzerine düşeni yapmak” şeklindeki kullanımı bir şeyin gerçekleştirmesi gerekeni yapması anlamındadır.
---	---

Tablo 8. TRT ocuk Kanalında Yayımlanan “Rafadan Tayfa” izgi Filminin Bilim ve Teknoloji Temasına Yönelik Bulgular

	❖ Bayılmak “Havuç da var, bayılırım.” şeklindeki kullanımı çok sevmek, çok beğenmek anlamındadır. ❖ Kırmak “Seni mi kıracağız Hayri?” şeklindeki kullanımı dileğini kabul etmeyerek gücendirmek anlamındadır. ❖ Sağlam “Sağlam deliller” şeklindeki kullanımı gerçek, inanılır bir temeli olan anlamındadır. ❖ Vermek “Haber vermek” şeklindeki kullanımı bildirmek, haber ulaştırmak anlamındadır. ❖ Duymak “Saygı duymak” şeklindeki kullanımı birine, bir şeye karşı saygı hissetmek anlamındadır. ❖ Uzatmamak “Lafi uzatmamak” şeklindeki olumsuz kullanımı konuşmayı gereksiz bir biçimde başka sözlerle sürdürmemek anlamındadır.
---	---

Tablo 9. TRT ocuk Kanalında Yayımlanan “Rafadan Tayfa” izgi Filminin Hak ve Özgürlükler Temasına Yönelik Bulgular

	❖ ekmek “Neler çektin bilemedim.” şeklindeki kullanımı sıkıntılar yaşamak, katlanmak anlamındadır. ❖ Tutmak “Kendini zor tutmak” şeklindeki kullanımı kendisine hâkim olmak, dayanmak anlamındadır. ❖ Atmak “Dışarı atmak” şeklindeki kullanımı kovmak anlamındadır. ❖ Kalmak “Yabancı kalmak” şeklindeki kullanımı bir konuda bilgisi, tecrübesi olmayan anlamındadır.
--	--

Tablo 10. TRT ocuk Kanalında Yayımlanan “Rafadan Tayfa” izgi Filminin Erdemler Temasına Yönelik Bulgular

	❖ Kırmak “İnsanları kırmak” şeklindeki kullanımı dileğini kabul etmeyerek veya beklenmeyen bir davranış karşısında bırakarak gücendirmek, incitmek anlamındadır. ❖ Kral “Gol kralı” şeklindeki kullanımı herhangi bir alanda başkalarından üstün, başarılı olan kimse anlamındadır. ❖ Kırıcı “Kırıcı olmak” birini incitmek ve üzülmesine neden olmak anlamındadır. ❖ Vermek “Söz vermek” şeklindeki kullanımı kesin olarak yapacağını söylemek anlamındadır. ❖ Kalmak “Kollarında derman kalmamak” şeklinde kullanımı kollarının gücünün tükendiği anlamındadır.
---	---

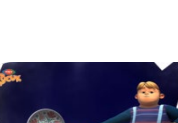
Tablo11. TRT Çocuk Kanalında Yayımlanan “Rafadan Tayfa” Çizgi Filminin Çocuk Dünyası Temasına Yönelik Bulgular

	❖ Uçmak “Zaman uçup giderdi” şeklindeki kullanımı yok olmak, ortadan kaybolmak anlamındadır. ❖ Kalmak “Geride kalmak” şeklindeki kullanımı arkada kalmak anlamındadır.
---	--

Tablo 12. TRT Çocuk Kanalında Yayımlanan “Rafadan Tayfa” Çizgi Filminin Zaman ve Mekân Temasına Yönelik Bulgular

	❖ Yol sözcüğü “Tek yol araştırma” şeklindeki kullanımı yöntem anlamındadır.
---	---

Tablo 13. TRT Çocuk Kanalında Yayımlanan “Rafadan Tayfa” Çizgi Filminin Duygular Temasına Yönelik Bulgular

	❖ Kaçırarak “Fırsat kaçırmak” şeklindeki kullanımı elverişli durumdan yararlanamamak anlamındadır. ❖ Büyütmek “Ne kadar da büyüttünüz Basri Bey” şeklindeki kullanımı abartmak anlamındadır. ❖ Çözülmek “Büyük bir gizlilik içinde çözüldü.” şeklindeki kullanımı sonuca ulaştırılması anlamındadır. ❖ Boş “Boşuna uğraşmak” şeklindeki kullanımı anlamsızca, yararsız anlamındadır. ❖ Vermek “Haber vermek” şeklindeki kullanımı haber bildirmek, duyurmak anlamındadır.
--	---

Tablo 14. TRT Çocuk Kanalında Yayımlanan “Rafadan Tayfa” Çizgi Filminin Okuma Kültürü Temasına Yönelik Bulgular

	❖ Bozmak “Moralini bozmak” şeklindeki kullanımı kötü duruma getirmek anlamındadır. ❖ Yükselmek “Yeni bir devlet yükselmeye başladı.” şeklindeki kullanımı yüce duruma gelmek anlamındadır. ❖ Kök “Kökleri Oğuz Türklerine dayanır.” şeklindeki kullanımı kaynak, köken anlamındadır. ❖ Bitmek “Bittim ben” şeklindeki kullanımı güçsüz kalmak, zayıf kalmak anlamındadır. ❖ Karıştırmak “Evdeki kitapları karıştırıyım.” şeklindeki kullanımı araştırmak, incelemek anlamındadır.
---	---

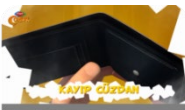
Tablo 15. TRT Çocuk Kanalında Yayımlanan “Rafadan Tayfa” Çizgi Filminin Milli Kültür Temasına Yönelik Bulgular

 63. Bölüm (Rafadan Tayfa) Kaynakça http://www.rafadantayfa.com/izlenim	❖ Akıl küpü “Çok akıllı kişiler için kullanılan mecaz anlamlı sıfat olan sözcüktür.” ❖ Sıkılmak “Sıkıldı çocuklar.” şeklinde kullanımı sıkıntı vermek anlamındadır. ❖ Aktarmak “Nesillere aktarmak” şeklindeki kullanımı, kuşaktan kuşağa geçmesi anlamındadır. ❖ Kıyamamak “İnsan bunu kullanmaya kıyamaz, canım.” şeklindeki kullanımı acımak, esirgemek, feda edememek anlamındadır. ❖ Çözmek “İşi çözmek” şeklinde kullanımı, bir sorunun güç noktasını bulup onu anlaşılmazlıktan kurtarmak anlamındadır. ❖ Dokunmak “Tatlıyı fazla kaçırdınca dokunuyor.” şeklinde kullanımı, sağlığını bozmak anlamındadır.
--	--

Tablo 16. TRT Çocuk Kanalında Yayımlanan “Rafadan Tayfa” Çizgi Filminin Sanat Temasına Yönelik Bulgular

 49. Bölüm (Sanat) Kaynakça https://www.trtcocuk.net.tr/rafaadan-tayfa	❖ Paslanmak “Paslandık gitti.” şeklindeki kullanımı işsizlikten, tembellikten, devinimsizlikten canlılığını yitirmek anlamındadır. ❖ Bozmak “Hava bozacak.” şeklindeki kullanımı havada yağmur, kar, dolu veya fırtına başlamak anlamındadır. ❖ Dökülmek “Nağmeler dökülmeye başlasın.” şeklindeki kullanımı müzikte kulağa hoş gelen ezgi ve melodilerin ortaya çıkması anlamındadır.
--	--

Tablo 17. TRT Çocuk Kanalında Yayımlanan “Rafadan Tayfa” Çizgi Filminin Vatandaşlık Temasına Yönelik Bulgular

 57. Bölüm (Kayıp Cüzdan) Kaynakça https://www.trtcocuk.net.tr/rafaadan-tayfa	❖ Sağlam “İşi sağlama almak” şeklindeki kullanımı işin gerçekleşmesi, bozulmaması için gerekli önlemleri almak anlamındadır. ❖ Sıkı “Sıkı takipçiler” şeklindeki kullanımı güçlü, etkileyici anlamındadır. ❖ El “Elinden geleni yapmak” şeklindeki kullanımı gücünün yettiği kadarını yapmak anlamındadır. ❖ Yakışmak “Hiç yakışıyor mu abi?” şeklindeki kullanımı uygun olmamak anlamındadır. ❖ Uzatmak “Çok uzatmayın arama işini.” şeklindeki kullanımı sürdürmek anlamındadır. ❖ Yakalamak “İpucu yakalamak” şeklindeki kullanımı arayarak ya da rastlantı sonucu bulup bağlantı kurmak anlamındadır.
---	---

5. Sonuç

TRT Çocuk kanalında yayımlanan “Rafadan Tayfa” çizgi filminin İletişim temasına uygun olan “ Rafadan Telefon “ 84. bölümünde 2 mecaz, Kişisel Gelişim temasına uygun olan “Efe Gibi” 50. bölümünde 6 mecaz, Birey ve Toplum temasına uygun olan “Gurbetten Misafir” 28. bölümünde 6 mecaz, Doğa ve Evren temasına uygun olan “ Su Hayattır” 78. bölümünde 3 mecaz, Millî Mücadele ve Atatürk temasına uygun olan “ Rafadan Tayfa İstiklal Marşı” bölümünde 3 mecaz, Sağlık ve Spor temasına uygun olan “ Sağlık Muhafızları” 91. bölümünde 7 mecaz, Bilim ve Teknoloji temasına uygun olan “ Bilim” 45. bölümünde 6 mecaz, Hak ve Özgürlükler temasına uygun olan “ Kendini Onun Yerine Koy” özel bölümünde 4 mecaz, Erdemler temasına uygun olan “Vantriolok Kamil” 47. bölümünde 5 mecaz, Çocuk Dünyası temasına uygun olan “ Çember Yarışı” 39. bölümünde 2 mecaz, Zaman ve Mekân temasına uygun olan “ Zaman Tüneli” 53. bölümünde 1 mecaz, Duygular temasına uygun olan “Aile Yadiğârı” 75. bölümünde 5 mecaz, Okuma Kültürü temasına uygun olan “Malazgirt Zaferi” özel bölümünde 5 mecaz, Millî Kültür temasına uygun olan “Bayram Mendilleri” 63. bölümünde 6 mecaz, Sanat temasına uygun olan “ Türk Sanat Müziği” 49. bölümünde 3 mecaz, Vatandaşlık temasına uygun olan “ Kayıp Cüzdan” 57. bölümünde 6 mecaz tespit edilmiştir. Toplam 70 tane mecaz anlam içeren sözcük bulunmuştur.

Sonuç olarak; sözcüğün birden fazla anlamının olabileceği, gerçek anlamı dışında da kullanılabileceği çocuklara çizgi filmler aracılığıyla verilmektedir. Çocuklar, Türkçenin zenginliğini temalara uygun hazırlanmış çizgi filmler ile keşfetmekte ve kelime hazinelerine kazandırdıkları mecazlarla söz varlıklarını geliştirmektedir.

6. Öneriler

1. Çocuklar; çizgi filmlerle dünyayı keşfetmeye, dilin zenginliklerini fark etmeye, tutum ve davranış geliştirmeye başladıkları için öğretmenler, öğrencilere yönelik farklı bakış açıları geliştirebilirler.

2. Öğretmenler, öğrencilerine ders içinde izletmek amacıyla mecaz anlamlı sözcüklere yer veren çizgi filmleri araştırabilirler. Öğrenci seviyesine uygun söz varlığıyla, temalarla ve kazanımlarla ilişkilendirilmiş çizgi filmler kullanabilirler.

3. Türk tarihini ve kültürünü öğreten, millî ve evrensel değerleri aşıl原因, dilini sevdiren çizgi filmleri irdelleyerek uygun olanları mecaz öğretiminde derslerinde ders aracı olarak kullanabilirler.

4. Öğrencilere etkili ve kalıcı bir Türkçe eğitimi verme hedefi taşıyan Türkçe öğretmenleri, bir dilin köklü ve zenginliğini gösteren mecazları

sadece basılı eserler üzerinden değil çizgi filmler üzerinden de örnekler vererek öğretebilirler.

5. Çizgi film yapımcıları ve dijital yeterliliğe sahip öğretmenler tarafından 2019 yılı Türkçe Öğretim Programı'nda yer alan temalardaki kazanımların ediniminde, değerler ve kültür aktarımında sözcüğün gerçek ve mecaz anlamını ayırt etme, sözcüğü gerçek dışı anlamında kullanma, mecaz anlamlı sözcükleri edebî türlerde buldurmaya yönelik yaratıcı ve öğretici çizgi filmler hazırlayabilirler.

6. Türkçe öğretmenleri, öğrencilerine sözlük kullanma alışkanlığı kazandırmak için çizgi film izletebilirler. Çizgi filmlerde geçen mecazları, öğrencilere tespit ettirerek Türkçe Sözlük, Atasözleri Sözlüğü ve Deyimler Sözlüğü kullanma alışkanlığı edindirebilirler.

Kaynaklar

- Aksan, D. (1999), *Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi*, Ankara: Engin Yayınevi.
- Bursalı, H. ve Ünal, F, T (2015), Çizgi Dizilerin 5. ve 6. Sınıf Öğrencilerinin Söz Varlığına Katkısı, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı:29.
- Güler, D.A. (1989), Çocuk, Televizyon ve Çizgi Film, *A.Ö.F. İletişim Bilimleri Dergisi*, Sayı,5.
- Gürbüz, F. (2008), Mecaz Kapsamındaki Anlamlar ve Bu Anlamlar Arasındaki İnce Ayrıntılar, *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı,10-2.
- <http://www.rafadantayfa.com/bolum> adresinden erişilmiştir.
- Kaplan, M. (2008), *Kültür ve Dil*, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Lüle, E. (2007), Yedi Farklı Çocuk Kitabının Çocuk Yazını İlkelerine Uygunluğunun Değerlendirilmesi, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı:8(14).
- MEB. (2019), İlköğretim Türkçe Öğretim Programı, Ankara.
- Özer, Ö. (2015). *İki bin sonrası sinemalarda gösterilen çizgi filmlerin okul öncesinde kazandırılması gereken değerler açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Pembecioğlu, N. (2013), *TRT Çocuk / Çocuklar İçin Eğitim Hedeflerinin Eğlenceli İçeriğe Dönüşmesi Sürecinin Araştırılması*, İstanbul:Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi Bildiriler Kitabı-1.
- TDK. (2019), Türkçe Sözlük, Ankara.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2011), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.